

Reakce na článek: VYMEZENÍ PŮSOBNOSTI OPERAČNÍ DOKTRÍNY „POZEMNÍ SÍLY V OPERACÍCH“ VE VZTAHU K ÚKOLŮM CHEMICKÉHO VOJSKA ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY, autor pplk. Ing. Pavel OTŘÍSAL, Ph.D., MBA

Autor si klade za cíl poskytnout informace o nově vydané vojenské doktríně (Pub-31-10-01 *Pozemní síly v operacích*, 1. vyd. Vyškov: Odbor doktrín VeV–VA, 2011), přičemž se zaměřil na její využitelnost v působnosti chemického vojska AČR. Jako vedoucí zpracovatelského týmu této doktríny se chci vyjádřit k některým závěrům, které autor ve svém článku vyvozuje.

Na úvod chci ocenit přínos článku k propagaci této doktríny. Autorovi se podařilo na poměrně malém prostoru představit obsah a citacemi upozornit na stěžejní body jednotlivých částí této doktríny. Vyvozuje rovněž správná doporučení jak s doktrínou pracovat. **Výhrady** mám pouze **ke dvěma částem článku**, kde bych chtěl závěry vyvozované autorem uvést na pravou míru.

První výhrada se týká části, kde se autor zabývá humanitárními a podpůrnými operacemi a dělá závěr, že uvedené formulace, týkající se „Řešení následků živelních katastrof“, se při definování obou typů operací opakují a text tak působí zmatečně. Tento závěr je v rozporu se skutečnostmi, které jsou v doktríně uvedeny, a vyplývá z nepochopení kontextu:

- Humanitární operace lze provádět na žádost OSN, v rámci PSO nebo jako samostatný úkol a mohou přecházet nebo doplňovat činnost specializovaných civilních humanitárních organizací. Vojenské složky NATO mohou pomáhat při plnění krátkodobých úkolů, jako jsou např. ochrana lidských životů, obnovení spojení, řízení zásob určených na pomoc při katastrofě, zajišťování nouzové zdravotní péče, odminování a dodávky zásob s vysokou prioritou k poskytnutí pomoci při katastrofě. Tyto operace mohou reagovat na živelní katastrofy, např. zemětřesení, povodně apod., nebo antropogenní katastrofy způsobené v důsledku lidské činnosti, jako je např. radioaktivní, biologické nebo chemické zamoření apod. Protože humanitární činnost je v zásadě civilní úkol, mělo by zapojení vojenských sil hlavně zahrnovat úkoly, které tyto organizace nemohou v požadovaném množství zajistit. Pokud se situace vyvine tak, že civilní humanitární operace budou vyžadovat rozsáhlou ochranu, mohou zvláštní úkoly zahrnovat ochranu konvojů, skladišť, techniky a pracovníků, kteří za jejich chod odpovídají.
- Podpůrné operace souvisí s humanitárními operacemi, mají však některá specifika a omezení. Jedním z typů podpůrné operace je „Zapojení se do záchranných operací v případě katastrof“. Pomoc v nouzové situaci spočívá v poskytnutí prostředků k ochraně lidských životů a vyžaduje velice rychlou reakci, zvláště v případech, kdy je nutno čelit nepříznivým klimatickým poměrům nebo extrémním hydrometeorologickým podmínkám. Z důvodu nutnosti rychle jednat je pravděpodobné, že pomoc budou poskytovat zejména ozbrojené síly jednotlivých zemí, v nichž ke katastrofě došlo. Záchranná operace sil NATO se z důvodu požadované doby reakce bude pravděpodobně provádět pouze v souvislosti s probíhajícími jinými operacemi NA5CRO a méně pravděpodobně jako samostatná operace. Při záchranných operacích v případě katastrof je na úrovni velitelství NATO zřízeno Euroatlantické koordinační středisko pro řešení

situace při katastrofách (Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre – EADRCC). EADRCC řídí ředitel odboru civilního nouzového plánování (Civil Emergency Planning Directorate) se štábem složeným z určitého počtu zainteresovaných zemí NATO a PfP a ze zástupců vojenských orgánů NATO. Na činnosti EADRCC se mohou podílet i zástupci OSN. EADRCC odpovídá za koordinaci pomoci zemí rady euro-atlantického partnerství (Euro-Atlantic Partnership Council – EAPC) při katastrofě v dané zeměpisné oblasti EAPC, při níž úzce spolupracuje s Úřadem OSN pro koordinaci humanitárních záležitostí. EADRCC může vytvořit základ týmu pro vyhodnocování katastrofy a úzce spolupracovat s agenturou pro řízení pomoci v nouzové situaci postižené země a s koordinátorem pomoci OSN v dané oblasti shromažďovat požadavky na mezinárodní pomoc. Za řízení záchranných operací v případě katastrof odpovídají především místní civilní orgány a mohou jim poskytovat pomoc mezinárodní organizace a nevládní organizace. Z vojenského hlediska má však každá fáze své vlastní charakteristiky a požadavky na lidské zdroje a vojenskou techniku.

Z výše uvedeného vymezení vyplývá, že oba typy operací jsou prováděny pod jiným mandátem. Zatímco humanitární operace k řešení živelní katastrofy je prováděna silami NATO zpravidla na vyžádání, podpůrné operace k řešení živelní katastrofy jsou v první řadě prováděny národními silami, silami NATO pak pouze jako součást jiné operace k řešení krizových operací. Text týkající se řešení živelních katastrof se tedy logicky opakuje v obou typech operací, protože řešené úkoly jsou obdobné.

Druhá výhrada se týká části, kde se autor zabývá aktivitami umožňujícími vedení operací a vyvozuje závěr, že zde chybí zmínka o chemickém zabezpečení. Celá pasáž o aktivitách umožňujících vedení operací byla převzata z AJP-3.2 „Doktrína spojeneckých pozemních operací“:

- Aktivita umožňující společné a pomocné operace. Kromě námořních, pozemních, vzdušných a speciálních operací označuje společná doktrína další činnosti, které umožňují nebo zabezpečují tažení. Jsou to: logistika; kontrola vzdušného prostoru; činnosti vojenské policie; společná protivzdušná obrana; zpravodajství; komunikační informační systémy (CIS); ochrana proti chemickým, biologickým, radiologickým a jaderným zbraním (CBRN); informační operace (Info Ops); civilně-vojenská spolupráce (CIMIC) a styk s veřejností. Všechny uvedené činnosti ovlivňují pozemní operace; v některých případech budou pozemní síly vykonávat tyto činnosti s použitím vlastních jednotek, ale v jiných se velitel pozemní složky a jeho podřízení podílejí na činnostech vedených pouze na úrovni společného operačního prostoru (JOA) nebo společného úkolového uskupení (CJTF), např. PSYOPS. Je nezbytné, aby pozemní operace byly plně integrovány s těmito společnými činnostmi.

Z výše uvedené citace je zřejmé, že jde o úkoly dalších složek stojících mimo pozemní síly a logicky zde tedy nejsou jmenovány složky tvořící pozemní síly. Tedy např. dělostřelectvo (palebná podpora), chemické vojsko (chemické zabezpečení) apod. Uvedené aktivity je tedy nutno chápat v širších souvislostech vedení společných operací. Připouštím, že pasáž týkající se vedení umožňujících aktivit mohla být zpracována obšírněji tak, aby nedocházelo k jejím různým výkladům.

V **poslední řadě** chci reagovat na výtky autora článku, týkající se některých terminologických nepřesností a nelogičnosti zařazení některých pasáží v rámci doktríny.

Jako hlavní zpracovatel doktríny jsem se od počátku snažil eliminovat některé terminologické nepřesnosti a nesprávné chápání pojmů, které vyplývá z předchozích nepřesných překladů aliančních doktrín a zastaralých názvoslovných norem. Měl jsem snahu zařadit jednotlivé druhy vojsk AČR a jimi prováděné činnosti v souladu se začleněním používaným v Alianci. Proto jsou součástí pozemních sil v prvních pěti kapitolách doktríny členěny přesně v souladu s aliančním chápáním jejich úlohy:

1. Bojové jednotky (manoeuvring/combat units) zahrnují jednotky (útvary) druhů vojsk, které bezprostředně plní bojové úkoly a působí přitom na protivníka přímou palbou a účinky své organické výzbroje (zbraňových systémů). Jejich prvořadým úkolem je tedy vedení boje. Zahrnují obrněné (mechanizované, tankové), pěší (motorizované), aeromobilní, výsadkové a některé další speciální jednotky. Doktrína NATO zařazuje do této kategorie rovněž ženijní bojové jednotky a úderné vrtulníky.

2. Součásti bojové podpory (Combat Support – CS) zahrnují ty druhy vojsk, které se ničením protivníka podílejí přímo na plnění bojových úkolů a které bojovým silám poskytují v průběhu boje zejména palebnou a jinou podporu, přičemž nemusí být přímo (bezprostředně) v dotyku s pozemním protivníkem. Součástí bojové podpory jsou jednotky (útvary) palebné podpory (dělostřelectvo, vojskové letectvo), pozemní protivzdušné obrany, průzkumu a elektronického boje, ženijního vojska, taktického letectva, vojenské policie, chemické jednotky (ochrana proti ZHN), CIMIC/PsyOp, případně i některé další síly a prostředky. Bojová podpora zahrnuje rovněž zpravodajskou činnost.

3. Součásti bojového zabezpečení (Combat Service Support – CSS) zahrnují ty druhy vojsk a služeb, které svou činností vytvářejí bojovým jednotkám a jednotkám a prostředkům bojové podpory materiální a jiné podmínky pro plnění úkolu (vedení bojové činnosti). Patří mezi ně především jednotky (útvary) logistiky, zdravotnického a veterinárního zabezpečení, geografické, hydrometeorologické služby a dalších odborných služeb. Doktrína NATO zařazuje do této kategorie rovněž ženijní stavební jednotky.

4. Součásti zabezpečení velení (Command Support Elements – CSE) pomáhají velitelům při zabezpečování velení. Zahrnují zejména spojovací, dopravní a jiné jednotky (útvary, svazky), zabezpečující služby a schopnosti mobilních a rozmístitelných KIS pro podporu SVŘ, systémů řízení palby a SVŘ dalších druhů vojsk a služeb v prostorech operací. Zahrnují rovněž štáby všech stupňů a prvky ochrany a zabezpečení pohybu (přemístění) velitele a štábu (míst velení).

V souladu s tímto členěním byla původně zpracována i druhá část doktríny, tedy část III. Bojová podpora a část IV. Zabezpečení, služby a ochrana vojsk. Toto začlenění však muselo být, na základě závěrů připomínkového řízení, změněno pro zásadní nesouhlas některých náčelníků složek (druhů vojsk), kteří trvali na stávající terminologii a odvolávali se na již vydané publikace a předpisy, které by musely být zrušeny nebo přepracovány. Tím vznikly následující kompromisy:

- Vojenská policie je zařazena do bojové podpory, zůstal však název policejní zabezpečení, protože vojenská policie není v současné době součástí AČR, ale rezortu MO a její úkoly vyplývají z platného zákona o vojenské policii. Tento rozpor může být vyřešen v rámci plánovaného rozdělení vojenské policie, kdy by část, která bude v podřízenosti NGŠ AČR, měla být zcela jednoznačně předurčena pro podporu vojsk v operacích.
- Logistika je zařazena do bojového zabezpečení, zůstal však název logistická podpora a poznámka pod čarou vysvětlující tento rozpor: *Pojem „logistická podpora“ je užíván pouze v podmínkách AČR. Pro přesné zařazení činností logistiky, v souladu se standardy NATO, je v doktrínách NATO pro vedení společných operací používán pojem „logistické*

zabezpečení boje“ a logistika je řazena mezi součásti bojového zabezpečení. Oficiální překlad dle slovníku termínů a definic NATO AAP-6 zní „combat service support / soutien logistique du combat / logistické zabezpečení boje, CSS“.

- Chemické vojsko zůstalo zařazeno ve dvou částech – v „Bojovém zabezpečení“ a v části „Ochrana vojsk“, i když původní záměr byl zařadit činnost chemického vojska do části „Bojová podpora“ a neřešit odděleně „Chemické zabezpečení a OPZHN“. V současném pojetí alianční doktríny (koncept CBRN Defence) se totiž jedná o totožný soubor opatření, s identickými silami, prostředky i strukturou. Tím by se vyřešila řada duplicit, opakujících se ve výše uvedených pasážích. Chemické vojsko by řešilo úkoly bojové podpory, jejíž součástí je i plnění nejsložitějších úkolů OPZHN (obdobně jako pojem „ženijní podpora boje“ by se zavedl pojem „chemická podpora boje“). Opatření OPZHN by byla samostatně řešena v části „Ochrana vojsk“ jen na úrovni jednotek a šlo by o ta opatření, která provádějí vojska vlastními silami (obdobně jako maskování, ochrana proti IED, vysoce přesným zbraním apod.). To by vůbec nepopíralo skutečnost, že za plánování OPZHN jsou zodpovědní vševojskoví velitelé (štáby) a že na plnění těchto úkolů se podílejí jak jednotky chemického vojska, tak i ostatní jednotky vlastními silami (obdobný princip funguje u průzkumu, ženijní podpory apod.) Z tohoto záměru zůstala nakonec pouze poznámka pod čarou v části „Bojová podpora“: *Rozumí se účast jednotek a útvarů chemického vojska na podpoře bojových úkolů realizací opatření OPZHN a chemického zabezpečení souvisejících s přímou podporou probíhajících nebo nadcházejících operací. Podpora boje zahrnuje realizaci nejsložitějších opatření OPZHN ve prospěch činnosti vojsk spojených s udržováním sil v průběhu všech fází operace. Jednotky chemického vojska jsou při nasazení do operace mimo území ČR součástí bojové podpory.*

Původní návrh pasáží týkajících se chemického vojska byl rozhodnutím NCHV AČR výrazně zkrácen a nahrazen odvolávkami na vydané předpisy – Vševojsk-2-6 „Chemické zabezpečení v AČR“ a Vševojsk-2-1 „Ochrana proti zbraním hromadného ničení“.

Ostatní druhy vojsk a služeb se podařilo zařadit správně (velice vstřícný byl v tomto směru přístup Ř OVPZEB a NŽV AČR). Ukazuje se tak, že řešení rozporů v terminologii a snaha zavádět do praxe aktuální znění aliančních doktrín se odvíjí od ochoty řídicích funkcionářů vystoupit ze zajetých kolejí a jejich rozhodnosti. V neposlední řadě je třeba překonat názor, že pojem „podpora“ je něco víc než pojem „zabezpečení“ a přearažení do jiné kategorie by degradovalo daný druh vojska.

Ing. Milan SOJKA, odbor doktrín VeV – VA